

Робоча програма з навчальної дисципліни «Вокальний клас» для студентів за напрямом підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво».

Розробники: Макарова Е. В. – старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв;
Яковенко В. Г. – старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв;
Кацалап О. В. – викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Протокол від «07» вересня 2016 року № 1

Завідувач кафедри
академічного та естрадного вокалу _____ (С. М. Садовенко)

1. Опис навчальної дисципліни «Вокальний клас»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9 II курс – 2	Галузь знань: 0202 «Мистецтво» Напрямок підготовки: 6.020204 «Музичне мистецтво» Перший (бакалаврський) рівень	Нормативна	
Модулів – I		Рік підготовки: II	
Змістових модулів – 2 II курс – 2		Семестри: III, IV	
Загальна кількість годин – 270 год.		Аудиторних: 35 год.	
		Практичні: 35 год.: III сем. – 18 год. IV сем. – 17 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання – 1 год.: III сем. – 1 год. IV сем. – 1 год.		Самостійна робота: 21 год. III сем. – 10 год. IV сем. – 11 год.	
		Види контролю: модульний контроль – 4 год.: III сем. – 2 год. IV сем. – 2 год. Залік (III сем.)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: підготовка висококваліфікованих вокалістів у процесі систематичних занять з вокалу, розширення музичного світогляду студентів шляхом практичного ознайомлення з провідними вокальними творами світової класичної музики; розвиток образного мислення та художнього смаку; формування викладацьких якостей під час роботи над розбором творів вокально-педагогічного репертуару для дітей молодшого шкільного віку; духовна підтримка та спрямування на професійно-творчий і особистісний розвиток, на готовність до самоорганізації та самовдосконалення.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування в студентів вокально-технічних та виконавсько-творчих навичок на основі принципів вокальної методології;
- засвоєння основ методики формування, розвитку й охорони співацького голосу;
- практичне засвоєння методики роботи над музичними творами;
- оволодіння цілісними уявленнями про самостійне опанування музичного матеріалу;
- всебічний розвиток творчих здібностей та розкриття виконавського і викладацького потенціалу студентів.

Студент повинен знати:

- будову голосового апарату;
- основи співацького дихання;
- значення та практичне застосування резонаторів у процесі звукоутворення і фонації;
- основні принципи звуковедення;
- основні методичні принципи роботи над музичними творами;
- специфіку вокально-виконавської та викладацької діяльності.

Студент повинен вміти:

- використовувати прийоми звукоутворення та звуковедення на основі співацького дихання;
- вірно інтонувати;
- аналізувати вокальні твори: визначати жанр, музичну форму, характер твору, засоби музичної виразності тощо;
- добирати вокальний репертуар;
- виявляти професійні, креативні, творчі підходи у виконавській та викладацькій діяльності.

У робочій навчальній програмі з навчальної дисципліни «Вокальний клас» ураховані такі особливості організації навчального процесу і норми опрацювання навчального матеріалу, як програмні вимоги в поєднанні з підбором навчального вокального репертуару з урахуванням вокально-виконавських та музичних здібностей і естетичних уподобань, критерії оцінювання тощо. Досягнення студентів на практичних заняттях з вище

вказаної навчальної дисципліни контролюються протягом навчального року за змістовими модулями в кожному семестрі.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль I

Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр)

Формування вокально-технічних навичок

Формування відчуття опори звуку. Співацьке дихання. Відпрацювання високої позиції звуку. Усвідомлення ролі музичного слуху у фонаційному процесі. Формування й розвиток вокального слуху. Співацька опора.

Тема 1. Співацька позиція звуку.

Відпрацювання високої співацької позиції звуку. Усвідомлення функцій складових вокального слуху (звуковисотний, динамічний, тембровий, ритмічний). Формування високого звучання та розвиток вокального слуху під час виконання вправ, вокалізів, творів.

Тема 2. Фізіологічні механізми співацької опори.

Формування поняття про співацьку опору. Складові співацької опори: опора дихання, опора звуку, опора мовлення.

Продовження формування вокально-технічних навичок під час роботи над вивченням вокальних творів.

Змістовий модуль 2 (II курс, IV семестр)

Положення та функції звукоутворюючих органів у процесі співу

Усвідомлення ролі резонування в співацькій практиці. Оволодіння технікою імпедансу. Закріплення вокально-технічних навичок у процесі роботи над вокальним репертуаром.

Тема 3. Формування відчуття головного та грудного резонування.

Розуміння ролі головного та грудного резонаторів як «індикаторів» повноцінного звучання голосу. Відпрацювання відчуття резонування в процесі виконання вокальних вправ, вокалізів, творів.

Тема 4. Розвиток відчуття імпедансу.

Ознайомлення з поняттям про сильний та слабкий імпеданс.

Використання методів впливу на положення гортані та м'якого піднебіння, закріплення відчуття високого імпедансу шляхом зміцнення надскладкового простору.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Усього	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль I									
Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр) Формування вокально-технічних навичок									
Тема 1. Співацька позиція звуку	14	9		9			5		
Тема 2. Фізіологічні механізми співацької опори	14	9		9			5		
Модульний контроль	2							2	
Разом за змістовим модулем 1	30	18		18			10	2	
Форма контролю	Залік								
Змістовий модуль 2 (II курс, IV семестр) Положення та функції звукоутворюючих органів у процесі співу									
Тема 3. Формування відчуття головного та грудного резонування	14			8			6		
Тема 4. Розвиток відчуття імпедансу	14			9			5		
Модульний контроль	2							2	

Разом за змістовим модулем 2	30	17		17			11	2	
Форма контролю	-								
Усього годин за модуль I	60	35		35			21	4	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I		
Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр)		
Формування вокально-технічних навичок		
1.	Висока співацька позиція звуку.	2
2.	Функції складових вокального слуху (звуковисотний, динамічний, тембровий, ритмічний).	2
3.	Формування високого звучання голосу та розвиток вокального слуху під час виконання вправ, вокалізів, творів.	5
4.	Співацька опора звуку.	3
5.	Складові співацької опори: опора дихання, опора звуку, опора мовлення.	3
6.	Удосконалення вокально-технічних навичок під час роботи над вивченням вокальних творів.	3
Разом за змістовим модулем 1		18
Змістовий модуль 2 (II курс, IV семестр)		
Положення та функції звукоутворюючих органів у процесі співу		
7.	Роль головного та грудного резонаторів у процесі фонації.	2
8.	Резонування в процесі виконання вокальних вправ, вокалізів, творів.	6
9.	Сильний та слабкий імпеданс.	2
10.	Методи впливу на положення гортані та м'якого піднебіння.	4
11.	Високий імпеданс.	3

Разом за змістовим модулем 2	17
Усього	35

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Модуль І			
Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр)			
Формування вокально-технічних навичок			
1.	Відпрацювання високої співацької позиції звуку. Ознайомлення з тематичною літературою, з аудіо- та відеозаписами. Вивчення літературного та музичного текстів вокальних творів програмного матеріалу.	5	25
2.	Відчуття співацької опори звуку. Використання дихальних вправ (за необхідності). Продовження формування вокально-технічних навичок під час роботи над вивченням вокальних творів. Ознайомлення з аудіо- та відеозаписами.	5	25
Разом за змістовим модулем 1		10	50
Змістовий модуль 2 (II курс, IV семестр)			
Положення та функції звукоутворюючих органів у процесі співу			
3.	Усвідомлення ролі головного та грудного резонаторів. Відпрацювання відчуття резонування в процесі вивчення вокальних творів. Ознайомлення з тематичною літературою, з аудіо- та відеозаписами.	6	30
4.	Засвоєння поняттям «імпеданс». Ознайомлення з тематичною літературою, з аудіо- та відеозаписами. Вивчення літературного та музичного текстів вокальних творів програмного матеріалу.	5	25
Разом за змістовим модулем 2		11	55
Усього		21	105

9. Методи навчання

На заняттях з навчальної дисципліни «Вокальний клас» застосовуються такі методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенем складності навчальних завдань (дозволяє формувати в студентів систему практичних умінь і навичок; активізує їх навчальну діяльність);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам контролювати звучання власного голосу, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі співу з музичним супроводом);
- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває їх вокальний, емоційний слух);
- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє набути навичок детальної роботи над вокальними творами, постановки вірних виконавських завдань тощо для застосування їх у подальшій викладацькій та музично-виконавській діяльності).

10. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з навчальної дисципліни «Вокальний клас» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, що розташована нижче.

Навчально-методична карта навчальної дисципліни «Вокальний клас»

II курс

Модулі	Модуль I			
Назва змістового модуля	Змістовий модуль 1. Формування вокально технічних навичок		Змістовий модуль 2. Положення та функції звукоутворюючих органів у процесі співу	
Кількість балів за модуль	264		258,5	
Заняття	1	2	3	4
Години	9	9	8	9
Теми змістових модулів (практичні заняття) – 367,5 б.	Співацька позиція звуку (10+0,5)*9 = 94,5 б.	Фізіологічні механізми співацької опори (10+0,5)*9 = 94,5 б.	Формування відчуття головного та грудного резонування (10+0,5)*8 = 84 б.	Розвиток відчуття імпедансу (10+0,5)*9 = 94,5 б.
Самостійна робота – 105 б.	5*5 = 25 б.	5*5 = 25 б.	5*6 = 30 б.	5*5 = 25 б.
Види поточного контролю – 50 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування (25 б.))		Модульна контрольна робота (прослуховування (25 б.))	
Підсумковий контроль	Залік Всього без заліку – 269,5+264 (бали за I курс)+264=797,5 балів; коефіцієнт – 7,975		-	

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності Змістовий модуль 1	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	18	9
2.	Робота на практичному занятті	10	18	180
3.	Самостійна робота	5	10	50
4.	Модульна контрольна робота	25	1	25
Всього без підсумкового контролю		269,5+264 (бали за І курс)+264=797,5		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		7,975		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

№ п/п	Вид діяльності Змістовий модуль 2	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	17	8,5
2.	Робота на практичному занятті	10	17	170
3.	Самостійна робота	5	11	55
4.	Модульна контрольна робота	25	1	25
Всього без підсумкового контролю		258,5		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		-		
Підсумковий рейтинговий бал		-		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне прослуховування, співбесіда, залік.
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно розучувати та проводити аналіз вокальних творів програмного матеріалу.

Кожний змістовий модуль включає бали за роботу студента на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи і модульний контроль. Модульний контроль знань та вмінь студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу в змістовому модулі.

В таблицях, що розташовані нижче, представлено розподіл балів, які отримають студенти впродовж вивчення навчальної дисципліни «Вокальний клас» на II курсі.

11. Розподіл балів, які отримають студенти

Змістовий модуль 1			Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота			
T1	T2	25	269,5+264 (бали за I курс)+264= 797,5	7,975	100
119,5	119,5				

Змістовий модуль 2			Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота			
T3	T4	25	258,5	-	-
114	119,5				

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи і модульний контроль залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасності виконання навчальних завдань;
- ✓ повного обсягу їх виконання;
- ✓ якості виконання;
- ✓ самостійності виконання;
- ✓ творчого підходу у виконанні завдань;
- ✓ ініціативності в навчальній діяльності.

12. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма;
- вокальні твори;
- навчально-методична література.

Орієнтовний вокально-педагогічний репертуар

Змістовий модуль 1-2 (II курс)

Класичні твори

Аляб'єв О. «Я вас любил», «И я выйду ль на крылечко...»
 Білаш О. Пісня Лади, «Впали роси на покоси», «Прилетіла ластівка»
 Брамс Й. «О милая дева»
 Булахов П. «Тук, тук, тук... как сердце бьётся!», «И нет в мире очей»
 Варламов О. «Красный сарафан»
 Векерлен Ж. «Девы, спешите», «Пастушка-резвушка»
 Верменич В. «Чорнобривці»
 Гайдн Й. «Серенада»
 Глінка Н. «Жаворонок», «Не говори, что сердцу больно», «Свадебная песня»
 Гріг Е. «В човні»
 Даргомижський О. «Не скажу никому...», «Юноша и дева»
 Домінчен К. «Я до кладочки іду»
 Лисенко М. «Айстри», «Не дивися на місяць весною»
 Манюшко С. «Золота рибка»
 Массне Ж. Арія Шарлотти «Сльози» з опери «Вертер»
 Моцарт В. Арія Баст'єна, Баст'єни з опери «Баст'єн і Баст'єна», арії Керубіно з опери «Весілля Фігаро», «Довольство жизнью», «Маленька пряля»
 Рахманінов С. «Сон»
 Римський-Корсаков М. «Не ветер, вея с высоты»
 Скарлатті А. «Стріли Амура»
 Чайковський П. Арія Ольги з опери «Євгеній Онегін», «Мой садик», «Колыбельная в бурю»
 Шуберт Ф. «К музыке», «Форель»
 Шуман Р. «Лотос»

Народні пісні

«Дівчинонька по гриби ходила» в обр. П. Сокальського
 «Лугом іду, коня веду», «Ой і не стелися, хрещатий барвінку», «Ой на гору козак воду носить...» в обр. М. Лисенка
 «Над беріженьком стояла» в обр. С. Людкевича
 «Та рибалочка по бережку» в обр. Я. Бігдая
 «Ти, кропивонько» в обр. Л. Ревуцького
 «Тихо над річкою...» (дуєт) в обр. Г. Верьовки

Вокально-педагогічний репертуар для дітей молодшого шкільного віку

1 клас

Розспіви: «У школу», «Диби, диби», «Добрий день», «Тук, тук чобіток»

Українська народна пісенна творчість:

- Українські дитячі лічилки: «Кумо, Кумо, що возила?», «Ходить квочка», «Раз, два, три, чотири»
- Українські народні пісні: «Веселі гуси», «Ой, єсть в лісі калина», «Вийди, вийди сонечко», «Щебетала пташечка», «Ой, на горі жито»
- Українські щедрівки: «Щедрівочка щедрувала»
- Українські колядки: «Коляд, коляд колядниця»
- Українські веснянки: «Подольночка»

Пісні композиторів з супроводом:

Верменич В. «Вишиванка», «Запрошення Діда Мороза»

Дремлюга М. «Пісня про школу»

Козицький П. «А вже красне сонечко»

Левіна З. «Що нам осінь принесе»

Степовий Я. «Вишенька-черешенька», «Сніжинки»

Філіпенко А. «Святковий вальс», «Новорічна», «Зацвіла в долині»

Фільц Б. «Морозець»

2-3 класи

Розспіви: «Дощику», «До школи час», «Ми хлопчики», «Дівчатка ми»

Українська народна пісенна творчість:

Українські веснянки: «Подольночка», «А ми просо сіяли», «Ой на горі жито», «Вийшли в поле косарі»

Українські щедрівки та колядки: «Щедрик», «Ой, сивая та і зозуленька»

Українські народні пісні: «Галя по садочку ходила», «Ой минула вже зима», «Ой, на горі льон», «Прилетіла перепілонька»

Пісні композиторів з супроводом:

Білаш О. «Пшениченька»

Верменич В. «Калинова пісня»

Кос-Анатольський А. «Кептарик»

Лисенко М. Пісня Лисички з опери «Коза-дереза»

Філіпенко А. «Веселий музикант», «Берізонька»

На II курсі студент повинен вивчити:

в III семестрі: 1 вокаліз

1 вокальний твір (арію чи романс)

1 українську народну пісню (вміти виконувати з музичним супроводом та а cappella)

1 пісню для молодшого шкільного віку (1-4 кл.) під власний

супровід

у IV семестрі: 1 вокаліз
 1 вокальний твір (арію чи романс)
 1 українську народну пісню (вміти виконувати з музичним супроводом та a cappella)
 1 пісню для молодшого шкільного віку (1-4 кл.) під власний супровід

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

13. Рекомендована література

Основна

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) / В. Г. Антонюк // Підручник. – К. : ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с.
2. Бриліна В., Ставінська Л. Вокальна професійна підготовка вчителя музики / В. Бриліна, Л. Ставінська // Методичний посібник для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 96 с.
3. Голубев П. В. Советы молодым педагогам-вокалистам / П. В. Голубев. – М. : Музгиз, 1963. – 87 с.
4. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. – М. : Музыка, 1968. – 675 с.
5. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / М. Микиша. – К. : Музична Україна, 1971. – 90 с.
6. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу / Н. С. Можайкіна // Хрестоматія: навчальний посібник. – К. : Видавництво Ліра-К, 2016. – 216 с.
7. Юцевич Ю. Музика : словник-довідник / Ю. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Додаткова

1. Антонюк В. Г. Постановка голосу / В. Г. Антонюк // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Українська ідея, 2000. – 68 с.
2. Голос людини та вокальна робота з ним / Автор. колектив кафедри співу Інституту мистецтв // Монографія. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 336 с.
3. Детский голос / Под ред. В. Н. Шацкой. – М. : Педагогика, 1970.
4. Дорошок В. Д. Сливацький М. Ю. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики / В. Д. Дорошок, М. Ю. Сливацький. – Івано-Франківськ, 2007.
5. Морозов В. Резонансная теория искусства пения и вокальная техника выдающихся певцов / В. Морозов. – М., 2001.
6. Юцевич Ю. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу / Ю. Юцевич. – К., 1998.

14. Інформаційні ресурси

1. Нотний матеріал.
2. Навчально-методична література.
3. Інтернет-ресурс.